

Teismo praktikos rinkinys

TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2020 m. gruodžio 8 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Teismų bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose – Europos tyrimo orderis – Direktyva 2014/41/ES – 1 straipsnio 1 dalis – 2 straipsnio c punkto i ir ii papunkčiai – „Teisminės institucijos“ ir „išduodančiosios institucijos“ sąvokos – Valstybės narės prokuratūros išduotas Europos tyrimo orderis – Nepriklausomumas nuo vykdomosios valdžios“

Byloje C-584/19

dėl *Landesgericht für Strafsachen Wien* (Vienos apygardos baudžiamųjų bylų teismas, Austrija) 2019 m. rugpjūčio 1 d. nutartimi, kurią Teisingumo Teismas gavo 2019 m. rugpjūčio 2 d. pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą baudžiamojoje byloje

A ir kt.,

dalyvaujant

Staatsanwaltschaft Wien,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kuri sudaro pirmininkas K. Lenaerts, pirmininko pavaduotoja R. Silva de Lapuerta, kolegijų pirmininkai A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, L. Bay Larsen, N. Piçarra, A. Kumin ir N. Wahl, teisėjai T. von Danwitz, C. Toader, K. Jürimäe (pranešėja), L. S. Rossi, I. Jarukaitis ir N. Jääskinen,

generalinis advokatas M. Campos Sánchez-Bordona,

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

- Austrijos vyriausybės, atstovaujamos J. Schmoll, J. Herrnfeld ir C. Leeb,
- Vokietijos vyriausybės, atstovaujamos J. Möller ir M. Hellmann,
- Ispanijos vyriausybės, atstovaujamos L. Aguilera Ruiz,
- Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos M. K. Bulterman, M. H. S. Gijzen ir J. Langer,
- Lenkijos vyriausybės, atstovaujamos B. Majczyna,

* Proceso kalba: vokiečių.

– Europos Komisijos, atstovaujamos S. Grünheid ir R. Troosters,
susipažinęs su 2020 m. liepos 16 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,
priima šį

Sprendimą

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas dėl 2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose (OL L 130, 2014, p. 1) 1 straipsnio 1 dalies ir 2 straipsnio c punkto išaiškinimo.
- 2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant prašymą Austrijoje įvykdyti Europos tyrimo orderį baudžiamojoje byloje, kuri *Staatsanwaltschaft Hamburg* (Hamburgo prokuratūra, Vokietija) išdavė dėl A. ir kitų nenustatytų asmenų, įtariamų mokėjimo nurodymų suklastojimu.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

- 3 Direktyvos 2014/41 2, 5–8, 10–12, 15, 19, 21, 22, 34 ir 39 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:
„(2) pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 82 straipsnio 1 dalį teisminis bendradarbiavimas baudžiamosiose bylose Sąjungoje turi būti grindžiamas nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principu, kuris nuo 1999 m. spalio 15–16 d. Tamperėje įvykusio Europos Vadovų Tarybos susitikimo visuotinai laikomas Sąjungoje vykdomo teismo bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose pagrindu;
<...>
(5) nuo to laiko, kai buvo priimti [2003 m. liepos 22 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2003/577/TVR dėl turto arba įrodymų arešto aktų vykdymo Europos Sąjungoje (OL L 196, 2003, p. 45; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 6 t., p. 185)] ir [2008 m. gruodžio 18 d. Tarybos pamatinis sprendimas 2008/978/TVR dėl Europos įrodymų orderio, skirto gauti daiktus, dokumentus ir duomenis siekiant juos naudoti baudžiamuosiuose procesuose (OL L 350, 2008, p. 72)], tapo aišku, kad dabartinė įrodymų rinkimo sistema yra pernelyg suskaidyta ir sudėtinga. Todėl reikia naujo požiūrio;
(6) 2009 m. gruodžio 10–11 d. priimtoje Stokholmo programoje Europos Vadovų Taryba išreiškė nuomonę, kad reikėtų tęsti išsamos sistemos, skirtos įrodymams rinkti tarpvalstybinio pobūdžio bylose, kuri būtų grindžiama tarpusavio pripažinimo principu, kūrimą. Europos Vadovų Taryba nurodė, kad šioje srityje galiojantys aktai sudaro nevientisą sistemą ir kad reikia naujo požiūrio, pagrįsto tarpusavio pripažinimo principu, be to, kad taip pat būtina atsižvelgti į tradicinės savitarpio teisinės pagalbos sistemos lankstumą. Todėl Europos Vadovų Taryba paragino sukurti išsamią sistemą, kuri pakeistų visus šiuo metu šioje srityje galiojančius aktus, įskaitant Pamatinį sprendimą 2008/978/TVR, kuri, kiek įmanoma, būtų taikoma visų rūšių įrodymams, kurioje būtų nustatyti įvykdymo terminai ir pagal kurią, kiek įmanoma, būtų apriboti atsisakymo vykdyti orderį pagrindai;

- (7) šis naujas požiūris turėtų būti grindžiamas vienintele priemone, kuri vadinama Europos tyrimo orderiu (toliau – ETO). ETO turėtų būti išduodamas vienai ar kelioms konkrečioms tyrimo priemonėms vykdyti ETO vykdančioje valstybėje (toliau – vykdančioji valstybė), siekiant surinkti įrodymus. Tai apima ir įrodymų, kuriuos vykdančioji institucija jau turi, gavimą;
- (8) ETO taikymo sritis turėtų būti horizontali, todėl jis turėtų būti taikomas visoms tyrimo priemonėms, kuriomis siekiama surinkti įrodymus. Tačiau tam, kad būtų sudaryta jungtinė tyrimo grupė ir tokioje grupėje surinkti įrodymai, reikalingos specialios taisyklės, kurias būtų geriau nustatyti atskirai. Todėl, nedarant poveikio šios direktyvos taikymui, tos rūšies tyrimo priemonei toliau turėtų būti taikomi galiojantys aktai;

<...>

- (10) ETO daugiausia dėmesio turėtų būti skiriama vykdytinai tyrimo priemonei. Išduodančioji institucija, remdamasi turima išsamia informacija apie atitinkamą tyrimą, gali geriausiai nuspręsti, kokią tyrimo priemonę taikyti. Tačiau, kai įmanoma, vykdančioji institucija turėtų taikyti kitos rūšies tyrimo priemonę, jei jos nacionalinėje teisėje nurodyta tyrimo priemonė nenumatyta arba jos nebūtų galima taikyti panašioje nacionalinėje byloje. Galimybė taikyti priemonę turėtų reikšti atvejus, kai nurodyta tyrimo priemonė numatyta vykdančiosios valstybės teisėje, tačiau teisiškai ją galima taikyti tik tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, kai tyrimo priemonė gali būti vykdoma tik tam tikro sunkumo nusikalstamų veikų atveju, prieš asmenis, kurių atžvilgiu jau yra tam tikrų įtarimų, arba atitinkamam asmeniui sutikus. Vykdančioji institucija taip pat gali taikyti kitos rūšies tyrimo priemonę, jei ja būtų pasiektas toks pat rezultatas kaip ir ETO nurodyta tyrimo priemonė, tačiau bus mažiau trukdoma atitinkamam asmeniui naudotis pagrindinėmis teisėmis;
- (11) ETO turėtų būti naudojamas tais atvejais, kai konkrečiu atveju tyrimo priemonės vykdymas atrodo proporcingas, tinkamas ir taikytinas. Todėl išduodančioji institucija turėtų įsitikinti, ar reikalaujami įrodymai yra būtini ir proporcingi proceso tikslais, ar pasirinkta tyrimo priemonė yra būtina ir proporcinga atitinkamų įrodymų rinkimo tikslais ir ar kita valstybė narė turėtų dalyvauti tų įrodymų rinkime išduodant ETO. Tokį pat įvertinimą reikėtų atlikti per patvirtinimo procedūrą, kai pagal šią direktyvą reikalaujama patvirtinti ETO. ETO vykdyti neturėtų būti atsisakoma kitais nei šioje direktyvoje nustatytais pagrindais. Tačiau vykdančioji institucija turėtų turėti teisę pasirinkti tyrimo priemonę, kuria mažiau pažeidžiamas privatumas nei atitinkamame ETO numatyta priemone, jei ja galima pasiekti panašių rezultatų;
- (12) išduodama ETO, išduodančioji institucija turėtų itin daug dėmesio skirti tam, kad būtų užtikrinta visapusiška pagarba Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos (toliau – Chartija) 48 straipsnyje nustatytais teisėmis. Nekaltumo prezumpcija ir teisės į gynybą baudžiamosiose bylose yra Chartijoje pripažintų pagrindinių teisių pagrindas baudžiamojo teisingumo srityje. Bet koks tokių teisių apribojimas pagal šią direktyvą vykdytina tyrimo priemone turėtų visapusiškai atitikti Chartijos 52 straipsnyje nustatytus reikalavimus, susijusius su būtinumu, proporcingumu ir bendrojo intereso tikslais, kurių ta priemone turėtų būti siekiama, visų pirma kitų asmenų teisių ir laisvių apsauga;

<...>

- (15) ši direktyva turėtų būti įgyvendinama atsižvelgiant į [2010 m. spalio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2010/64/ES dėl teisės į vertimo žodžiu ir raštu paslaugas baudžiamajame procese (OL L 280, 2010, p. 1), 2012 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2012/13/ES dėl teisės į informaciją baudžiamajame procese (OL L 142, 2012, p. 1) ir 2013 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2013/48/ES dėl teisės turėti advokatą vykstant baudžiamajam procesui ir Europos arešto orderio vykdymo procedūroms ir

dėl teisės reikalauti, kad po laisvės atėmimo būtų informuota trečioji šalis, ir teisės susisiekti su trečiaisiais asmenimis ir konsulinėmis įstaigomis laisvės atėmimo metu (OL L 294, 2013, p. 1)], kurios skirtos procesinėms teisėms baudžiamajame procese;

<...>

(19) laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kūrimas Sąjungoje grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir prezumpcija, kad kitos valstybės narės laikosi Sąjungos teisės ir visų pirma paiso pagrindinių teisių. Tačiau ta prezumpcija yra nugincijama. Todėl jei esama pagrįstų priežasčių manyti, kad vykdančios ETO nurodytą tyrimo priemonę būtų pažeista atitinkamo pagrindinė teisė ir kad vykdančioji valstybė nepaisytų jai tenkančių pareigų, susijusių su Chartijoje pripažintų pagrindinių teisių apsauga, turėtų būti atsisakyta vykdyti ETO;

<...>

(21) siekiant užtikrinti spartų, veiksmingą ir nuoseklų valstybių narių bendradarbiavimą baudžiamosiose bylose, turi būti nustatyti terminai. Sprendimas dėl pripažinimo ar vykdymo turėtų būti priimamas, o tyrimo priemonė turėtų būti faktiškai vykdoma taip pat sparčiai ir teikiant tokį pat prioriteta, kaip ir panašioje nacionalinėje byloje. Turėtų būti nustatyti terminai, siekiant užtikrinti, kad sprendimas būtų priimtas ar priemonė įvykdyta per pagrįstą laiką arba kad būtų paisoma išduodančiosios valstybės procesinių apribojimų;

(22) teisių gynimo priemonės, kurias galima taikyti ginčijant ETO, turėtų būti bent jau lygiavertės teisių gynimo priemonėms, kurias galima taikyti nacionalinėje byloje ginčijant atitinkamą tyrimo priemonę. Laikydamosi nacionalinės teisės valstybės narės turėtų užtikrinti, kad būtų galima taikyti tas teisių gynimo priemones, be kita ko, visas suinteresuotąsias šalis laiku informuojant apie galimybes jomis pasinaudoti ir tam taikomą tvarką. Tais atvejais, kai suinteresuotoji šalis vykdančiojoje valstybėje pareiškia prieštaravimų dėl ETO, susijusių su materialiniais ETO išdavimo pagrindais, patartina informaciją apie tokį prieštaravimą perduoti išduodančiajai institucijai ir atitinkamai informuoti suinteresuotąją šalį;

<...>

(34) ši direktyva pagal savo taikymo sritį reglamentuoja tik laikinąsias priemones įrodymų rinkimo tikslu. <...>

<...>

(39) šioje direktyvoje paisoma pagrindinių teisių ir laikomasi principų, pripažintų ES sutarties 6 straipsnyje ir Chartijoje, ypač jos VI antraštinėje dalyje, tarptautinėje teisėje ir tarptautiniuose susitarimuose, kurių šalys yra Sąjunga arba visos valstybės narės, įskaitant Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją, ir valstybių narių konstitucijose atitinkamoje jų taikymo srityje. <...>“

4 Šios direktyvos 1 straipsnyje „Europos tyrimo orderis ir pareiga jį vykdyti“ numatyta:

„1. Europos tyrimo orderis (ETO) – valstybės narės (toliau – išduodančioji valstybė) teisminės institucijos priimtas arba patvirtintas teisminis sprendimas, kad kitoje valstybėje narėje (toliau – vykdančioji valstybė) būtų įvykdyta viena ar kelios konkrečios tyrimo priemonės siekiant gauti įrodymų pagal šią direktyvą.

ETO taip pat gali būti išduotas tam, kad būtų galima gauti įrodymus, kuriuos jau turi vykdančiosios valstybės kompetentingos institucijos.

2. Valstybės narės vykdo ETO remdamosi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šia direktyva.
3. Išduoti ETO gali paprašyti įtariamasis arba kaltinamasis (arba jų vardu teisininkas [advokatas]), naudodamiesi taikytinomis teisėmis į gynybą pagal nacionalinį baudžiamąjį procesą.
4. Ši direktyva nekeičia pareigos paisyti pagrindinių teisių ir teisės principų, įtvirtintų ES sutarties 6 straipsnyje, įskaitant asmenų, kurių atžvilgiu vyksta baudžiamasis procesas, teises į gynybą. Ši direktyva nedaro poveikio jokioms teisminių institucijų pareigoms šioje srityje.“
- 5 Šios direktyvos 2 straipsnyje „Sąvokų apibrėžtys“ nustatyta:
- „Šioje direktyvoje taikomos šios terminų apibrėžtys:
- <...>
- c) išduodančioji institucija:
- i) teisėjas, teismas, tiriantysis [ikiteisminio tyrimo] teisėjas ar prokuroras, kompetentingas atitinkamoje byloje, arba
  - ii) bet kuri kita kompetentinga institucija, kaip apibrėžė išduodančioji valstybė, konkrečioje byloje veikianti kaip baudžiamajame procese tyrimą atliekanti institucija, pagal nacionalinę teisę kompetentinga nurodyti rinkti įrodymus. Be to, prieš perduodant ETO vykdančiajai institucijai, patikrinus, ar jis atitinka šioje direktyvoje nustatytas ETO išdavimo sąlygas, visų pirma 6 straipsnio 1 dalyje išdėstytas sąlygas, išduodančiosios valstybės teisėjas, teismas, ikiteisminio tyrimo teisėjas ar prokuroras patvirtina ETO. Jei ETO patvirtino teisminė institucija, ta institucija ETO perdavimo tikslais taip pat gali būti laikoma išduodančiąja institucija;
- d) vykdančioji institucija – institucija, kompetentinga pagal šią direktyvą ir panašioje nacionalinėje byloje taikytinas procedūras pripažinti ETO ir užtikrinti jo vykdymą. Pagal minėtas procedūras vykdančiojoje valstybėje gali būti reikalaujama teismo leidimo, kai tai numatyta jos nacionalinėje teisėje.“
- 6 Šios direktyvos 3 straipsnyje „ETO taikymo sritis“ numatyta:
- „ETO taikomas visoms tyrimo priemonėms, išskyrus: jungtinės tyrimo grupės sudarymui ir jungtinės tyrimo grupės atliekamam įrodymų rinkimui <...>“
- 7 Direktyvos 2014/41 4 straipsnyje „Procesų, kuriuose gali būti išduotas ETO, rūšys“ nurodyta:
- „ETO gali būti išduotas:
- a) baudžiamajame procese, kurį pradėjo teisminė institucija ar kuris gali būti pradėtas teisminėje institucijoje dėl nusikalstamos veikos pagal išduodančiosios valstybės teisę;
- <...>
- c) teisminių institucijų pradėtame procese dėl veikų, už kurias pagal išduodančiosios valstybės nacionalinę teisę baudžiama kaip už teisės normų pažeidimus ir kai dėl jų gali būti priimtas sprendimas pradėti procesą teisme, turinčiame jurisdikciją visų pirma baudžiamosiose bylose, ir
- <...>“

8 Šios direktyvos 6 straipsnyje „ETO išdavimo ir perdavimo sąlygos“ nustatyta:

„1. Išduodančioji institucija gali išduoti ETO tik tuo atveju, kai tenkinamos šios sąlygos:

- a) išduoti ETO yra būtina ir proporcinga 4 straipsnyje nurodyto proceso tikslu, atsižvelgiant į įtariamąjį arba kaltinamąjį teisės, ir
- b) ETO nurodytą (-as) tyrimo priemonę (-es) būtų galima nurodyti vykdyti tokiomis pačiomis sąlygomis panašioje nacionalinėje byloje.

2. 1 dalyje nurodytas sąlygas kiekvienu atveju įvertina išduodančioji institucija.

3. Tais atvejais, kai vykdančioji institucija turi pagrindo manyti, kad neįvykdytos 1 dalyje nurodytos sąlygos, ji gali konsultuotis su išduodančiąja institucija dėl ETO vykdymo svarbos. Po tos konsultacijos išduodančioji institucija gali nuspręsti panaikinti ETO.“

9 Šios direktyvos 9 straipsnio „Pripažinimas ir vykdymas“ 1–3 dalyse numatyta:

„1. Vykdančioji institucija pripažįsta pagal šią direktyvą perduotą ETO nereikalaujama jokių papildomų formalumų ir užtikrina jo vykdymą tokiu pačiu būdu ir ta pačia tvarka, kaip ir tuo atveju, jei atitinkamą tyrimo priemonę būtų nurodžiusi vykdyti vykdančiosios valstybės institucija, išskyrus atvejus, kai ta institucija nusprendžia remtis vienu iš šioje direktyvoje numatytų nepripažinimo ar nevykdymo pagrindų arba vienu iš atidėjimo pagrindų.

2. Vykdančioji institucija laikosi išduodančiosios institucijos aiškiai nurodytų formalumų ir procedūrų, jei šioje direktyvoje nenumatyta kitaip ir jei tokie formalumai ir procedūros neprieštarauja vykdančiosios valstybės pagrindiniams teisės principams.

3. Tais atvejais, kai vykdančioji institucija gauna ETO, kuris nebuvo išduotas 2 straipsnio c punkte nurodytos išduodančiosios institucijos, vykdančioji institucija grąžina ETO išduodančiajai valstybei.“

10 Šios direktyvos 10 straipsnio „Alternatyvios tyrimo priemonės taikymas“ 1, 3 ir 4 dalyse numatyta:

„1. Vykdančioji institucija, jei įmanoma, vykdo kitą nei ETO numatytą tyrimo priemonę, jei:

- a) ETO nurodyta tyrimo priemonė nenumatyta vykdančiosios valstybės teisėje arba
- b) ETO nurodytos tyrimo priemonės nebūtų galima taikyti panašioje nacionalinėje byloje.

<...>

3. Vykdančioji institucija taip pat gali vykdyti kitą nei ETO nurodytą tyrimo priemonę, kai vykdančiosios institucijos pasirinkta tyrimo priemonė būtų pasiektas toks pats rezultatas kaip ir ETO nurodyta priemonė, tačiau mažiau pažeidžiant privatumą.

4. Tais atvejais, kai vykdančioji institucija nusprendžia pasinaudoti 1 ir 3 dalyse nurodyta galimybe, ji visų pirma informuoja išduodančiąją instituciją; išduodančioji institucija gali nuspręsti panaikinti arba papildyti ETO.“

11 Direktyvos 2014/41 11 straipsnio „Nepripažinimo arba nevykdymo pagrindai“ 1 dalyje yra išvardyti atsisakymo pripažinti ar vykdyti ETO vykdančioje valstybėje narėje pagrindai. Vienas iš šių pagrindų yra įtvirtintas šios nuostatos f punkte – kai „esama pagrįstų priežasčių manyti, kad ETO nurodytos tyrimo priemonės vykdymas nebūtų suderinamas su vykdančiosios valstybės narės įsipareigojimais pagal ES sutarties 6 straipsnį ir su Chartija“.

- 12 Šios direktyvos 14 straipsnis „Teisių gynimo priemonės“ suformuluotas taip:
- „1. Valstybės narės užtikrina, kad ETO nurodytų tyrimo priemonių atžvilgiu būtų taikomos teisių gynimo priemonės, lygiavertės priemonėms, kurias galima taikyti panašioje nacionalinėje byloje.
  2. Materialiniai ETO išdavimo pagrindai gali būti ginčijami tik pareiškus ieškinį išduodančiojoje valstybėje, nedarant poveikio pagrindinių teisių garantijoms vykdančiojoje valstybėje.
  3. Tais atvejais, kai tai nekenktų poreikiui užtikrinti tyrimo konfidencialumą pagal 19 straipsnio 1 dalį, išduodančioji institucija ir vykdančioji institucija imasi tinkamų priemonių užtikrinti, kad būtų suteikta informacija apie nacionalinėje teisėje numatytas galimybes prašyti taikyti teisių gynimo priemones, kai jas galima pradėti taikyti, be kita ko, tinkamu laiku, kad būtų užtikrinta galimybė jomis veiksmingai pasinaudoti.
  4. Valstybės narės užtikrina, kad prašymo taikyti teisių gynimo priemonę terminai būtų tokie patys kaip ir numatyti panašiose nacionalinėse bylose ir kad jie būtų taikomi taip, kad būtų užtikrinta galimybė atitinkamoms šalims veiksmingai pasinaudoti tomis teisių gynimo priemonėmis.
  5. Išduodančioji institucija ir vykdančioji institucija viena kitą informuoja apie teisių gynimo priemones, kurias prašoma taikyti ETO išdavimo, pripažinimo arba vykdymo atžvilgiu.
  6. Teisinis ginčijimas nesustabdo tyrimo priemonės vykdymo, išskyrus atvejus, kai tai nustatyta panašiose nacionalinėse bylose.
  7. Išduodančioji valstybė atsižvelgia į sėkmingą ETO pripažinimo arba vykdymo nugincijimą pagal savo nacionalinę teisę. Nedarant poveikio nacionalinėms procesinėms taisyklėms, valstybės narės užtikrina, kad išduodančiojoje valstybėje vykstančiame baudžiamajame procese vertinant įrodymus, gautus pasinaudojus ETO, būtų paisoma teisės į gynybą ir būtų užtikrintas teisingas bylos nagrinėjimas.“
- 13 Šios direktyvos 22 ir 23 straipsniuose pateikiamos nuostatos, konkrečiai susijusios su laikinu suimtų asmenų perdavimu atitinkamai išduodančiajai ir vykdančiajai valstybei tyrimo priemonės vykdymo tikslu.

Nacionalinė teisė

Vokietijos teisė

- 14 *Gerichtsverfassungsgesetz* (Teismų įstatymas) 146 straipsnyje nustatyta, kad prokuratūros pareigūnai privalo laikytis vadovų oficialių nurodymų.
- 15 Šio įstatymo 147 straipsnyje nurodyta:
- „Teisę vykdyti priežiūrą ir vadovauti turi:
- 1) federalinis teisingumo ir vartotojų apsaugos reikalų ministras – federaliniam generaliniam prokurorui ir federaliniams prokurorams;
  - 2) federalinės žemės teisingumo administracija – visiems atitinkamos federalinės žemės prokuratūros pareigūnams;

3) aukščiausias pareigas einantis prokuratūros pareigūnas prie aukštesniųjų apygardos teismų ir apygardos teismų – visiems atitinkamo teismo teritorinei jurisdikcijai priskiriamos prokuratūros pareigūnams.“

Austrijos teisė

16 Direktyva 2014/41 į Austrijos teisę buvo perkelta 2018 m. gegužės 15 d. *Bundesgesetz über die justizielle Zusammenarbeit in Strafsachen mit den Mitgliedstaaten der Europäischen Union* (Federalinis įstatymas dėl teismų bendradarbiavimo su Europos Sąjungos valstybėmis narėmis baudžiamosiose bylose) pakeitimu (BGBl. I, 28/2018).

17 Šio įstatymo 55 straipsnio 3 dalyje numatyta:

„Kai procedūrą išduodančiojoje valstybėje atlieka ne teisminė institucija, Europos tyrimo orderis gali būti vykdomas tik tuo atveju, jeigu išduodančiosios institucijos sprendimą galima apskusti teismui ir tyrimo orderį patvirtino išduodančiosios valstybės teisminė institucija.“

Pagrindinė byla ir prejudicinis klausimas

18 Hamburgo prokuratūra A. ir kitų nenustatytų asmenų atžvilgiu atlieka ikiteisminį tyrimą baudžiamajoje byloje dėl sukčiavimo. Įtariama, kad 2018 m. liepos mėn. šie asmenys, pasinaudodami neteisėtai gautais duomenimis ir ketindami sukčiauti, suklastojo trylika mokėjimo nurodymų, kuriais į A. vardu atidarytą sąskaitą viename Austrijos banke buvo arba turėjo būti pervesta 9 775,05 EUR.

19 2019 m. gegužės 15 d. bylą tirianti Hamburgo prokuratūra išdavė Europos tyrimo orderį ir perdavė jį *Staatsanwaltschaft Wien* (Vienos prokuratūra, Austrija). Šiuo orderiu Hamburgo prokuratūra prašė Vienos prokuratūros perduoti jai pagrindinėje byloje aptariamų banko sąskaitų išrašų kopijas už laikotarpį nuo 2018 m. birželio 1 d. iki rugsėjo 30 d.

20 Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad, vadovaujantis *Strafprozessordnung* (Austrijos baudžiamajo proceso kodeksas), bankas gali būti įpareigotas perduoti banko sąskaitos išrašus tik taikant prokuratūros tyrimo priemonę, gavus teismo leidimą. Taigi Austrijos prokuratūra be teismo leidimo negali taikyti šios tyrimo priemonės.

21 2019 m. gegužės 31 d. Vienos prokuratūra kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą šioje byloje pateikusi teismą *Landesgericht für Strafsachen Wien* (Vienos apygardos baudžiamųjų bylų teismas, Austrija), prašydama leisti taikyti šią tyrimo priemonę, kad galėtų įpareigoti atitinkamą banką pateikti Europos tyrimo orderyje nurodytus banko sąskaitos išrašus.

22 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vis dėlto siekia išsiaiškinti, ar ši orderį išdavusi Hamburgo prokuratūra laikytina „teismine institucija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalį. Tas teismas taip pat teiraujasi, ar ta prokuratūra patenka į „išduodančiosios institucijos“ sąvokos, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio c punktą, ir konkrečiai – į „prokuroro“ sąvokos, nurodytos šio punkto i papunktyje, taikymo sritį tiek, kiek ši prokuratūra pagal šiuo metu galiojančio Vokietijos teismų įstatymo 146 ir 147 straipsnius gali gauti *Justizsenator von Hamburg* (Hamburgo teisingumo senatorius, Vokietija) nurodymų (įskaitant atskirus atvejus).

23 Šiuo klausimu minėtas teismas nurodo, kad, kartu aiškinant Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalį ir 2 straipsnio c punktą, matyti, kad Europos tyrimo orderį galima vykdyti tik tuomet, jeigu jį išduoda (arba patvirtina) teisėjas, teismas, ikiteisminio tyrimo teisėjas arba prokuroras.

- 24 Vis dėlto tas teismas pabrėžia: nors Direktyvoje 2014/41 yra nurodyta, kad Europos tyrimo orderis yra „teisminis“ sprendimas, joje įtvirtinta, kad tokį orderį gali išduoti arba patvirtinti prokuroras; vis dėlto ne visos valstybių narių prokuratūros atitinka visus teisėjams ar teismams privalomus kriterijus, visų pirma – nepriklausomumo kriterijų, kuris, vertinamas išoriškai, reikalauja, kad atitinkama institucija savo funkcijas vykdytų visiškai savarankiškai, nesaistoma jokių hierarchijos ar pavaldumo santykių ir negaudama bet kokių kitų subjektų nurodymų ar įpareigojimų.
- 25 Šiuo klausimu tas teismas mano, kad Europos tyrimo orderiui taikytini 2019 m. gegužės 27 d. Teisingumo Teismo sprendime *OG ir PI (Liubeko ir Cvikau prokuratūros)* (C-508/18 ir C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) ir 2019 m. gegužės 27 d. Sprendime *PF (Lietuvos generalinis prokuroras)* (C-509/18, EU:C:2019:457) išdėstyti motyvai, susiję su Europos arešto orderiu, kurį reglamentuoja 2002 m. birželio 13 d. Tarybos pagrindų sprendimas 2002/584/TVR dėl Europos arešto orderio ir perdavimo tarp valstybių narių tvarkos (OL L 190, 2002, p. 1).
- 26 Pažymėtina, kad tiek Direktyva 2014/41, tiek Pagrindų sprendimas 2002/584 grindžiami tais pačiais tarpusavio pripažinimo ir pasitikėjimo principais. Abiejuose teisės aktuose vartojamos tos pačios „teisminės institucijos“ ir „išduodančiosios institucijos“ sąvokos ir pateikiamas išsamus motyvų, kuriems esant vykdančioji valstybė gali atsisakyti vykdyti atitinkamai Europos tyrimo orderį ir Europos arešto orderį, sąrašas.
- 27 Vis dėlto prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pabrėžia, kad Direktyvoje 2014/41 (priešingai nei Pagrindų sprendime 2002/584) prokurorai yra aiškiai pripažįstami „išduodančiąja institucija“ ir jiems leidžiama išduoti ar patvirtinti Europos tyrimo orderius. To teismo manymu, dėl to šią direktyvą galima aiškinti taip, jog tai, ar prokurorui kyla rizika gauti konkrečių vykdomosios valdžios nurodymų, pagal šią direktyvą yra nesvarbu.
- 28 Be to, tas teismas nurodo, kad Europos arešto orderį išdavusiai institucijai keliamas nepriklausomo reikalavimas pateisinamas dideliais orderyje nurodyto asmens pagrindinių teisių apribojimais; dėl tokio orderio suvaržoma šio asmens laisvė ir jis perduodamas kitai valstybei narei. Kaip teigia tas teismas, tokio paties pobūdžio apribojimai taikomi pagal Europos tyrimo sprendimą, kuris apima visas tyrimo priemones (įskaitant kratą, vizualinį ar garsinį stebėjimą arba telekomunikacijų stebėjimą).
- 29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas taip pat pažymi, kad nors Hamburgo prokuratūra laikytina „teismine institucija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2014/41 ir Federalinio įstatymo dėl teismų bendradarbiavimo su Europos Sąjungos valstybėmis narėmis baudžiamosiose bylose 55 straipsnio 3 dalį, pagrindinėje byloje aptariamas Europos tyrimo orderis turi būti vykdomas Austrijoje (jei bus įvykdytos visos kitos nacionalinėje teisėje nustatytos sąlygos).
- 30 Šiomis aplinkybėmis *Landesgericht für Strafsachen Wien* (Vienos apygardos baudžiamųjų bylų teismas) nutarė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą:

„Ar sąvoka „teisminė institucija“, kaip ji suprantama pagal [Direktyvos 2014/41] 1 straipsnio 1 dalį, ir sąvoka „prokuroras“, kaip ji suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio c punkto i papunktį, aiškintinos taip, kad jos apima ir valstybės narės prokuratūras, patiriančias riziką, kad, priimant sprendimą dėl Europos tyrimo orderio išdavimo, vykdomoji valdžia, kaip antai Hamburgo teisingumo senatorius, joms gali tiesiogiai ar netiesiogiai duoti konkrečių pavedimų arba nurodymų?“

Procesas Teisingumo Teisme

- 31 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas paprašė Teisingumo Teismo šią bylą nagrinėti pagal pagreintą procedūrą, kaip numatyta Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje.

- 32 Grįsdamas savo prašymą tas teismas visų pirma nurodo, kad šiuo metu vykdoma daug tyrimo procedūrų, kuriose keliamas toks pat klausimas kaip šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą ir kuriose yra siekiama nustatyti, ar Vokietijos prokuratūrų išduoti Europos tyrimo orderiai yra vykdytini. Be to, šis klausimas taip pat yra svarbus ir kitoms valstybėms narėms, kuriose (kaip ir Vokietijoje) kyla rizika, kad vykdomoji valdžia prokuratūroms gali duoti konkrečių nurodymų. Antra, kadangi tyrimo procedūros apriboja pagrindines ieškomų asmenų teises, tai, vadovaujantis Austrijos teisės aktais, jas reikia atlikti kaip įmanoma greičiau.
- 33 Kaip nurodyta Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo prašymu arba išimties tvarka savo iniciatyva Teismo pirmininkas, išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, gali nuspręsti nagrinėti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pagal pagreitintą procedūrą, nukrypstant nuo šio reglamento nuostatų, jeigu dėl bylos pobūdžio reikia, kad ji būtų greitai išnagrinėta.
- 34 2019 m. rugsėjo 6 d. Teisingumo Teismo pirmininkas, išklauses teisėją pranešėją ir generalinį advokatą, nusprendė atmesti šio sprendimo 31 punkte paminėtą nacionalinio teismo prašymą.
- 35 Viena vertus, motyvo, kad prašymas priimti prejudicinį sprendimą yra susijęs su Europos tyrimo orderio vykdymu, todėl į jį reikėtų atsakyti operatyviai, nepakanka tam, kad ši byla būtų nagrinėjama pagal pagreitintą procedūrą, numatytą Procedūros reglamento 105 straipsnio 1 dalyje, nes ši procedūra yra procesinė priemonė, taikytina ypatingos skubos atvejais (pagal analogiją žr. 2018 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Minister for Justice and Equality*, C-508/18 ir C-509/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:766, 11 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją).
- 36 Kita vertus, iš suformuotos Teisingumo Teismo jurisprudencijos matyti, kad vien tai, jog yra daug asmenų ar teisinių situacijų, kuriuos gali paveikti sprendimas, nacionalinio teismo turimas priimti po kreipimosi į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą, savaime negali būti išimtinė aplinkybė, kuri galėtų pateisinti pagreitintos procedūros taikymą. Tas pats pasakytina apie daugelį kitų bylų, kurių nagrinėjimas gali būti sustabdytas laukiant, kol Teisingumo Teismas priims sprendimą dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą (2018 m. rugsėjo 20 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutarties *Minister for Justice and Equality*, C-508/18 ir C-509/18, nepaskelbta Rink., EU:C:2018:766, 14 punktas ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 37 Vis dėlto Teisingumo Teismo pirmininkas, vadovaudamasis Procedūros reglamento 53 straipsnio 3 dalimi, nusprendė šios bylos nagrinėjimui suteikti pirmenybę.

Dėl prejudicinio klausimo

- 38 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės teiraujasi, ar direktyvos 2014/41/ES 1 straipsnio 1 dalis ir 2 straipsnio c punktas turi būti aiškinami taip, kad „teisminės institucijos“ ir „išduodančiosios institucijos“ sąvokos, kaip jos suprantamos pagal šias nuostatas, apima valstybės narės prokurorą arba, kalbant plačiau, valstybės narės prokuratūrą, nepriklausomai nuo galimų šio prokuroro ar šios prokuratūros ir valstybės narės vykdomosios valdžios tarpusavio pavaldumo santykių, taip pat nuo rizikos, kad, šiam prokurorui ar šiai prokuratūrai priimant sprendimą dėl Europos tyrimo orderio išdavimo, vykdomoji valdžia gali jiems tiesiogiai ar netiesiogiai duoti konkrečių pavedimų arba nurodymų.
- 39 Visų pirma reikia priminti, kad šios direktyvos tikslas, kaip matyti iš jos 5–8 konstatuojamų dalių – pakeisti nevientisą ir sudėtingą įrodymų rinkimo baudžiamosiose bylose su tarptautiniu elementu sistemą; šia direktyva siekiama, įdiegus viena priemone (vadinamuoju „Europos tyrimo orderiu“) grindžiamą paprastesnę ir veiksmingesnę sistemą, palengvinti ir paspartinti teismų bendradarbiavimą ir taip prisidėti prie Sąjungai nustatyto tikslo tapti laisvės, saugumo ir teisingumo erdve, remiantis didesniu valstybių narių tarpusavio pasitikėjimu, įgyvendinimo.

- 40 Visų pirma iš minėtos direktyvos 2, 6 ir 19 konstatuojamųjų dalių darytina išvada, kad Europos tyrimo orderis – tai SESV 82 straipsnio 1 dalyje nurodyta teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose priemonė, grindžiama nuosprendžių ir teismo sprendimų tarpusavio pripažinimo principu. Šis principas, teismų bendradarbiavimo baudžiamosiose bylose „kertinis akmuo“, savo ruožtu grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir nuginčijama prezumpcija, kad ir kitos valstybės narės laikysis Sąjungos teisės, visų pirma – gerbs pagrindines teises.
- 41 Šiuo klausimu Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalyje Europos tyrimo orderis apibrėžtas kaip valstybės narės teisminės institucijos priimtas arba patvirtintas teismo sprendimas, kad kitoje valstybėje narėje būtų įvykdyta viena ar kelios konkrečios tyrimo priemonės siekiant gauti įrodymų pagal šią direktyvą, įskaitant šios valstybės narės kompetentingų institucijų jau turimus įrodymus.
- 42 Šios direktyvos 2 straipsnio c punkte pateikiama joje taikoma „išduodančiosios institucijos“ sąvoka apibrėžtis; šio straipsnio ii papunktyje nurodyta, kad jei Europos tyrimo orderį išdavė ne i papunktyje nurodyta kompetentinga išduodančiosios valstybės narės institucija, jis privalo būti patvirtintas „teisminės institucijos“ prieš perduodant vykdančiajai institucijai.
- 43 Remiantis Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 2 dalimi, valstybės narės vykdo Europos tyrimo orderį, remdamasi tarpusavio pripažinimo principu ir vadovaudamosi šia direktyva.
- 44 Konkrečiai kalbant, pagal Direktyvos 2014/41 9 straipsnio 1 dalį vykdančioji institucija pripažįsta Europos tyrimo orderį, nereikaludama jokių papildomų formalumų, ir užtikrina jo vykdymą tokiu pačiu būdu ir ta pačia tvarka kaip ir tuo atveju, jei atitinkamą tyrimo priemonę būtų nurodžiusi vykdyti vykdančiosios valstybės institucija. Vis dėlto, vadovaujantis šia nuostata, ši institucija gali atsisakyti vykdyti Europos tyrimo orderį, remdamasi vienu iš šioje direktyvoje numatytų nepripažinimo ar nevykdymo pagrindų arba vienu iš atidėjimo pagrindų.
- 45 Be to, Direktyvos 2014/41 9 straipsnio 3 dalyje yra numatyta, kad tais atvejais, kai vykdančioji institucija gauna Europos tyrimo orderį, kuris nebuvo išduotas išduodančiosios institucijos, kaip ji suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnio c punktą, grąžina šį orderį išduodančiajai valstybei.
- 46 Iš to, kas išdėstyta, matyti, kad, pirma, Europos tyrimo orderis gali būti vykdomas tik tuo atveju, jeigu jį išdavusi institucija yra „išduodančioji institucija“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 2 straipsnio c punktą, ir, antra, jeigu tokį orderį išduoda šio straipsnio i punkte nenurodyta išduodančioji institucija, jį turi patvirtinti „teisminė institucija“, ir tik tuomet jį galima perduoti vykdyti kitoje valstybėje narėje.
- 47 Nagrinėjamu atveju keliamas klausimas iš esmės susijęs su tuo, ar valstybės narės prokuroras arba, kalbant plačiau, valstybės narės prokuratūra, patenka į „teisminės institucijos“ ir „išduodančiosios institucijos“ sąvoką, kaip jos suprantamos atitinkamai pagal Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalį ir 2 straipsnio c punktą, taikymo sritį, nors šį prokurorą su tos valstybės narės vykdomąja valdžia ir sieja pavaldumo santykiai, todėl kyla rizika, kad prokurorui priimant sprendimą dėl Europos tyrimo orderio ši valdžia gali jam tiesiogiai ar netiesiogiai duoti konkrečių pavedimų arba nurodymų.
- 48 Šis klausimas kyla dėl to, kad, kaip matyti iš šio sprendimo 25 punkto, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekia išsiaiškinti, ar, atsižvelgiant į Direktyvą 2014/41, taikytina 2019 m. gegužės 27 d. Sprendime *OG ir PI (Liubeko ir Cvikau prokuratūros)* (C-508/18 ir C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 90 punktas) ir 2019 m. gegužės 27 d. Sprendime *PF (Lietuvos generalinis prokuroras)* (C-509/18, EU:C:2019:457, 57 punktas) suformuota jurisprudencija, kurioje Teisingumo Teismas Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalyje vartojamą „išduodančiosios teisminės institucijos“ sąvoką išaiškino taip, kad, priimant sprendimą dėl Europos tyrimo orderio išdavimo, ji netaikoma valstybės narės prokuratūroms, kurioms kyla tokia rizika.

- 49 Pagal Teisingumo Teismo suformuotą jurisprudenciją, aiškinant Sąjungos teisės nuostatą reikia atsižvelgti ne tik į jos formuluotę, bet ir į kontekstą ir teisės aktų, kuriame ji įtvirtinta, siekiamus tikslus (2020 m. kovo 3 d. Sprendimo *X (Europos arešto orderis – dvigubas baudžiamumas)*, C-717/18, EU:C:2020:142, 21 punktą ir jame nurodyta jurisprudencija).
- 50 Kalbant apie šio sprendimo 47 punkto nuostatų turinį, visų pirma reikia pažymėti, kad nors Pagrindų sprendime 2002/584, pirmiausia jo 6 straipsnio 1 dalyje, vartojama „išduodančiosios teisminės institucijos“ sąvoka, nenurodant, kurias institucijas ji apima, Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto i papunktyje aiškiai numatyta, kad prokuroras priskiriamas prie tų institucijų, kurios (kaip ir teisėjas, teismas ar ikiteisminio tyrimo teisėjas) laikomos „išduodančiąja institucija“.
- 51 Pagal šią nuostatą pripažinimas „išduodančiąja institucija“ susiejamas su vienintele sąlyga – teismas ir asmenys, vykdančys teisėjo, ikiteisminio tyrimo teisėjo ar prokuroro funkcijas, turi turėti jurisdikciją atitinkamoje byloje.
- 52 Taigi, kadangi pagal nacionalinę teisę valstybės narės prokuroras arba, kalbant plačiau, šios valstybės narės prokuratūra, yra kompetentinga nurodyti taikyti tyrimo priemones, siekiant gauti įrodymų konkrečioje byloje, jie atitinka „išduodančiosios institucijos“ sąvoką, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkto i papunktį.
- 53 Be to, iš šios direktyvos 2 straipsnio c punkto ii papunkčio matyti, kad prokuroras priskiriamas prie „teisminių institucijų“, kurioms yra suteikta teisė tvirtinti Europos tyrimo orderį prieš jį perduodant vykdančiajai institucijai, jei šį orderį išdavė ne šio punkto i papunktyje nurodyta išduodančioji institucija.
- 54 Konstatuotina, kad nei pagal 2 straipsnio c punkto i papunktį, nei pagal ii papunktį, prokuroro pripažinimas „išduodančiąja institucija“ arba „teismine institucija“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2014/41, nesusiejamas su šio prokuroro ir jo valstybės narės vykdomosios valdžios pavaldumo santykių nebuvimu.
- 55 Kartu aiškinant Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalį ir 2 straipsnio c punkto i ir ii papunkčius taip pat matyti, jog tai, kad prokuroras išduoda arba patvirtina Europos tyrimo orderį, šiam orderiui suteikia teismo sprendimo statusą.
- 56 Be to, kalbant apie šių nuostatų kontekstą, reikia pažymėti, kad, pirma, išduodant ar tvirtinant Europos tyrimo orderį pagal Direktyvą 2014/41 taikoma kitokia procedūra ir galioja kitokios garantijos, nei išduodant Europos arešto orderį. Šioje direktyvoje yra konkrečių nuostatų, kuriomis siekiama užtikrinti, kad prokurorui, kaip antai nurodytam minėtos direktyvos 2 straipsnio c punkte, priimant ar tvirtinant Europos tyrimo orderį galiotų tokios pačios garantijos kaip ir priimant teismo sprendimus, pirmiausia – atitinkamo asmens pagrindinėms teisėms užtikrinti skirtos garantijos, konkrečiai – teisės į veiksmingą teisminę apsaugą garantija.
- 57 Visų pirma pagal Direktyvos 2014/41 6 straipsnio 1 dalį, siejamą su šios direktyvos 2 straipsnio c punktu ir 11 konstatuojamąja dalimi, šis išdavimas ar tvirtinimas susiejamas su dviem sąlygomis: pirma, jis turi būti būtinas ir proporcingas šios direktyvos 4 straipsnyje nurodytų procesų, visų pirma – baudžiamųjų, tikslams, atsižvelgiant į įtariamojo arba kaltinamojo teises, ir, antra, Europos tyrimo orderyje nurodytas tyrimo priemones turėjo būti galima nurodyti vykdyti tokiomis pačiomis sąlygomis panašioje nacionalinėje byloje.
- 58 Taigi, išduodamas arba tvirtindamas Europos tyrimo orderį toks prokuroras, kaip nurodyta Direktyvos 2014/41 2 straipsnio c punkte, privalo užtikrinti nacionalinių procesinių garantijų laikymąsi, o šios privalo atitikti šios direktyvos 15 konstatuojamojoje dalyje išvardytas direktyvas, reglamentuojančias procesines teises baudžiamajame procese.

- 59 Be to, kaip yra pažymėta minėtos direktyvos 12 ir 39 konstatuojamosiose dalyse, prokuroras privalo užtikrinti pagarbą Chartijoje nustatytoms teisėms, visų pirma jos 48 straipsnyje įtvirtintai teisei į nekaltumo prezumpciją ir teisei į gynybą. Bet koks pagal šią direktyvą nurodytos vykdyti tyrimo priemonės nulemtas naudojimosi šiomis teisėmis apribojimas taip pat turi atitikti Chartijos 52 straipsnio 1 dalyje įtvirtintus reikalavimus, o tai visų pirma reiškia, kad, laikantis proporcingumo principo, atitinkamas apribojimas turi būti būtinas ir tikrai atitikti Sąjungos pripažintą bendrojo intereso tikslą arba poreikį apsaugoti kitų asmenų teises ir laisves.
- 60 Direktyvos 2014/41 14 straipsnio 1 dalyje, siejamoje su jos 22 konstatuojamąja dalimi, taip pat yra įtvirtinta bendroji valstybių narių pareiga užtikrinti, kad Europos tyrimo orderyje nurodytų tyrimo priemonių atžvilgiu būtų taikomos teisių gynimo priemonės, bent jau lygiavertės priemonės, kurias galima taikyti panašioje nacionalinėje byloje.
- 61 Vadovaujantis šios direktyvos 14 straipsnio 3 dalimi, išduodančioji institucija privalo užtikrinti, kad šiame orderyje nurodyti asmenys būtų pakankamai informuoti apie nacionalinėje teisėje numatytą apskundimo tvarką ir terminus tam, kad būtų užtikrinta, jog šie asmenys galėtų veiksmingai pasinaudoti teise apskusti.
- 62 Galiausiai, kaip nurodyta minėtos direktyvos 14 straipsnio 7 dalyje, išduodančioji valstybė turi atsižvelgti į tai, kad Europos tyrimo orderio pripažinimas arba vykdymas buvo sėkmingai nuginčyti pagal jos nacionalinę teisę. Taigi, nedarant poveikio nacionalinėms procesinėms taisyklėms, valstybės narės privalo užtikrinti, kad išduodančiojoje valstybėje vykstančiame baudžiamajame procese vertinant įrodymus, gautus pasinaudojus Europos tyrimo orderiu, būtų paisoma teisės į gynybą ir būtų užtikrintas teisingas bylos nagrinėjimas.
- 63 Iš šio sprendimo 57–62 punktuose nurodytų Direktyvos 2014/41 nuostatų matyti, kad toks prokuroras, kaip nurodytas šios direktyvos 2 straipsnio c punkte, kuris išduoda ar tvirtina Europos tyrimo orderį, privalo atsižvelgti į proporcingumo principą ir pagrindines atitinkamo asmens teises, visų pirma – Chartijoje įtvirtintas teises, o prokuroro sprendimui turi būti galima taikyti veiksmingas teisių gynimo priemonės, bent jau lygiavertes toms, kurias galima taikyti panašioje nacionalinėje byloje.
- 64 Antra, nors Europos tyrimo orderis yra neabejotinai grindžiamas tarpusavio pasitikėjimu ir pripažinimo principais ir vykdytinas visais atvejais, o atsisakymas jį vykdyti laikomas išimtimi, kurią reikia aiškinti siaurai (pagal analogiją žr. 2019 m. gegužės 27 d. Sprendimo *OG ir PI (Liubeko ir Cvikau prokuratūros)*, C-508/18 ir C-82/19 PPU, EU:C:2019:456, 45 punktą ir jame nurodytą jurisprudenciją), vis dėlto Direktyvos 2014/41 nuostatos leidžia vykdančiajai institucijai ir, kalbant plačiau, vykdančiajai valstybei, užtikrinti proporcingumo principo laikymąsi ir pagarbą atitinkamo asmens procesinėms ir pagrindinėms teisėms.
- 65 Visų pirma iš Direktyvos 2014/41 2 straipsnio d punkto matyti, kad Europos tyrimo orderio procedūrai vykdančiojoje valstybėje gali reikėti teismo leidimo, kai tai numatyta jos nacionalinėje teisėje. Kaip matyti iš prašymo priimti prejudicinį sprendimą, tai pasakytina apie Austrijos teisę, kuri tam tikrų tyrimo priemonių (pavyzdžiui, prašymą pateikti banko sąskaitos duomenis) vykdymą susieja su teismo leidimu.
- 66 Be to, vadovaujantis šios direktyvos 6 straipsnio 3 dalimi, tais atvejais, kai vykdančioji institucija turi pagrindo manyti, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodytos sąlygos (pirmiausia sąlyga, kad tyrimo priemonė būtų reikalinga ir proporcinga proceso, per kurį ji yra išduota, tikslams pasiekti, atsižvelgiant į atitinkamo asmens teises) nėra įvykdytos, ji gali konsultuotis su išduodančiąja institucija dėl Europos tyrimo orderio vykdymo svarbos, dėl to išduodančioji institucija prireikus gali nuspręsti panaikinti šį orderį.

- 67 Pagal minėtos direktyvos 10 straipsnį vykdančioji institucija taip pat gali taikyti kitą nei Europos tyrimo orderyje numatytą tyrimo priemonę. Visų pirma tokia galimybė suteikiama, jeigu, kaip matyti iš šio straipsnio 3 dalies, siejamos su šios direktyvos 10 konstatuojamąja dalimi, šios institucijos manymu, šia kita tyrimo priemone būtų pasiektas toks pat rezultatas kaip ir Europos tyrimo orderyje nurodyta priemone, taikant pagrindines teises mažiau apribojančias priemones.
- 68 Galiausiai, remiantis minėtos direktyvos 11 straipsnio 1 dalies f punktu, vykdančioje valstybėje gali būti atsisakyta pripažinti ar vykdyti Europos tyrimo orderį, kai esama pagrįstų priežasčių manyti, kad Europos tyrimo orderyje nurodytos tyrimo priemonės vykdymas nebūtų suderinamas su vykdančiosios valstybės narės įsipareigojimais pagal ESS 6 straipsnį ir Chartiją.
- 69 Atsižvelgiant į šio sprendimo 57–68 punktuose nurodytas aplinkybes, Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalis ir 2 straipsnio c punktas priskiriami prie teisinės sistemos, nustatančios visas tiek išduodant ir tvirtinant Europos tyrimo orderį, tiek jį vykdančias garantijas, siekiant užtikrinti atitinkamo asmens pagrindinių teisių apsaugą.
- 70 Trečia, dėl Direktyvos 2014/41 tikslo pasakytina, kad, kaip priminta šio sprendimo 39 ir 40 punktuose, ja siekiama garantuoti paprastesnę ir veiksmingą valstybių narių tarpusavio bendradarbiavimą, užtikrinant šių valstybių narių teisminių institucijų sprendimų, priimtų siekiant gauti įrodymus baudžiamosiose bylose su tarptautiniu elementu, tarpusavio pripažinimą.
- 71 Kaip pabrėžiama šios direktyvos 34 konstatuojamojoje dalyje, direktyva reglamentuoja tik laikinąsias priemones įrodymų rinkimo tikslu. Be to, remiantis minėtos direktyvos 1 straipsnio 3 dalimi, išduoti Europos tyrimo orderį gali paprašyti įtariamasis arba kaltinamasis (arba jų vardu advokatas). Kaip yra pažymėta generalinio advokato išvados 71 punkte, tokios priemonės gali būti nurodyta imtis atitinkamo asmens interesais.
- 72 Be to, reikia pažymėti, kad Direktyvoje 2014/41 reglamentuojamu Europos tyrimo orderiu baudžiamojame bylose siekiama kitokio tikslo, nei Pagrindų sprendime 2002/584 reglamentuojamu Europos arešto orderiu. Kaip nurodyta Pagrindų sprendimo 2002/584 1 straipsnio 1 dalyje, Europos arešto orderio tikslas – areštuoti ir perduoti prašomą perduoti asmenį, siekiant patraukti baudžiamojon atsakomybėn, vykdyti laisvės atėmimo bausmę arba sprendimą dėl įkalinimo, o Europos tyrimo orderio tikslas, kaip nurodyta Direktyvos 2014/41 1 straipsnio 1 dalyje – įvykdyti vieną ar kelias konkrečios tyrimo priemones siekiant gauti įrodymų.
- 73 Be abejonės, kaip matyti iš Direktyvos 2014/41 3 ir 4 straipsnių, Europos tyrimo orderis iš esmės gali apimti visas tyrimo priemones, be kita ko, ir baudžiamajame procese. Dalis šių priemonių gali būti intervencinės, nes jomis ribojama, visų pirma, atitinkamo asmens teisė į privatų gyvenimą arba teisė į nuosavybę. Vis dėlto, kaip nurodė visi Teisingumo Teismui pastabas pateikę suinteresuotieji asmenys, išskyrus atvejį, kai vykdančios tyrimo priemonę laikinai perduodami jau suimti asmenys (šiuo atveju taikomos Direktyvos 2014/41 22 ir 23 straipsniuose įtvirtintos specialios garantijos), Europos tyrimo orderis, kitaip nei Europos arešto orderis, negali apriboti Chartijos 6 straipsnyje įtvirtintos atitinkamo asmens teisės į laisvę.
- 74 Atsižvelgiant į tekstinius, kontekstinius ir teleologinius Pagrindų sprendimo 2002/584 ir Direktyvos 2014/41 konstatuojamųjų dalių skirtumus, Teisingumo Teismo 2019 m. gegužės 27 d. Sprendime *OG ir PI (Liubeko ir Cvikau prokuratūros)* (C-508/18 ir C-82/19 PPU, EU:C:2019:456) ir 2019 m. gegužės 27 d. Sprendime *PF (Lietuvos generalinis prokuroras)* (C-509/18, EU:C:2019:457) pateiktas Pagrindų sprendimo 2002/584 6 straipsnio 1 dalies aiškinimas, pagal kurį „išduodančiosios teisminės institucijos“ sąvoka (kaip ji suprantama pagal šią nuostatą) neapima valstybės narės prokuratūrų, kurioms vykdomoji valdžia gali duoti konkrečių nurodymų, netaikytinas aiškinant Direktyvą 2014/41.

- 75 Atsižvelgiant į visa tai, kas išdėstyta, į pateiktą klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 2014/41/ES 1 straipsnio 1 dalis ir 2 straipsnio c punktas turi būti aiškinami taip, kad „teisminės institucijos“ ir „išduodančiosios institucijos“ sąvokos, kaip jos suprantamos pagal šias nuostatas, apima valstybės narės prokurorą arba, kalbant plačiau, valstybės narės prokuratūrą, nepriklausomai nuo galimų šio prokuroro ar šios prokuratūros ir valstybės narės vykdomosios valdžios tarpusavio pavaldumo santykių, taip pat nuo rizikos, kad, šiam prokurorui ar šiai prokuratūrai priimant sprendimą dėl Europos tyrimo orderio išdavimo, vykdomoji valdžia gali jiems tiesiogiai ar netiesiogiai duoti konkrečių pavedimų arba nurodymų.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- 76 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

2014 m. balandžio 3 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2014/41/ES dėl Europos tyrimo orderio baudžiamosiose bylose 1 straipsnio 1 dalis ir 2 straipsnio c punktas turi būti aiškinami taip, kad „teisminės institucijos“ ir „išduodančiosios institucijos“ sąvokos, kaip jos suprantamos pagal šias nuostatas, apima valstybės narės prokurorą arba, kalbant plačiau, valstybės narės prokuratūrą, nepriklausomai nuo galimų šio prokuroro ar šios prokuratūros ir valstybės narės vykdomosios valdžios tarpusavio pavaldumo santykių, taip pat nuo rizikos, kad, šiam prokurorui ar šiai prokuratūrai priimant sprendimą dėl Europos tyrimo orderio išdavimo, vykdomoji valdžia gali jiems tiesiogiai ar netiesiogiai duoti konkrečių pavedimų arba nurodymų.

Parašai.